

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Žaidimas ženklais ieškant žaidimo taisyklių

2013-09-04

ŽURNALAS: FOTOGRAFIJA

TEMA: Interjeras fotografijose

AUTORIUS: Aurelija Maknytė

DATA: 2013-09

Pirmas išpūdis žvelgiant į Dalios Mikonytės fotografijas - „kur aš tai mačiau...“ Ir galiu pasakyti, kad tas „kur aš tai mačiau“ reiškinys man labiau priminė lengvą *déjà vu*, visiškai pozityvų, suvokiant, kad matau interjero fragmentus, kuriuos galėjau matyti bet kur - parodoje, pas draugus, o gal ir savo namuose...

Štai matau svogūną, buitiškai, bet estetiškai, kompoziciškai tiksliai besitiesiantį į paveikslėlį ant sienos, kuriame tarsi svogūno laiško skynimo judesyje sustingusi ranka primena žinomo tapybos darbo fragmentą. Moters kūno judesiai, iškirpti iš buities ir paversti atvirukais, sukuria ženklus, kuriuos iškoduoti galime bet kaip. Liesti makaronų maišelį, skinti svogūno laišką, laistyti kaktusą, vartyti knygos lapus - kulinarinės ar feministinės teorijos... Visa tai - kasdienybės ritualai, kuriuos reikia atlikti, kad būtų sukurti ženklai - dažniausiai nematomi, uždaryti ar paslėpti tarp sienų, o kartais - paviešinti, apnuoginti ir pateikti žiūrovo akiai.

Padėjusi fotoaparata ant virtuvės stalo, Dalia rašo. Rašo apie kuriančias moteris, pasiremdama savo pačios paimtais interviu. Iš jų darosi aišku, kad kuriančių moterų tapatybės - tai nuolatos kintančios būsenos, kurias lemia ir formuoja ne tik aplinka. Atsakydamos į klausimus menininkės konstruoja vis naujus savo asmenybės aspektus. O fotografijose Dalia tarsi paima interviu pati iš savęs, kaip moters menininkės. Matome vizualius interviu - klausimus (atsakymus) sau pačiai. Tai nuorodos, atvirukai, vaizdai, žodžiai, keiksmažodžiai. Štai keiksmažodžius Dalia mandagiai išdėlioja ant nuoširdžių širdelių - jos čia kaip atsiprašymai dėl pratrūkusio, bet kompoziciškai tvarkingai sudėlioto pykčio. Šią kompoziciją autorė vadina tiesiog „Įvairove“. Štai Gilles'is Deleuze'as ir Félixas Guattari nuo sienos ramiai, gal net nuobodžiaudami stebi publiką (mus visus) ir nieko nekalba, o šalia Dalia stebi „Soul Box“ atidarymą - jei ne pavadinimas, atrodytų, kad ji čia minioje smalsių studentų, kurie laukia dviejų teoretikų žodžių. Žodžių, kurie jau seniai parašyti ir tapę taisyklėmis. Viskas, kas tampa istorija, tampa medžiaga interpretacijoms ir manipuliacijoms. Kiekvienas galime susikurti savo istoriją, žaisdami faktais tarsi kortomis. O štai dar viena siena, primenanti altorėlį - ir tai yra, pasak autorės, blogų

įtakų altorėlis. Štai tos personas, *žmogus*, kurios formavo autorę, kurios vis dar svarbios – jai, bet ir mums, kad per šiuos ženklus suvoktume, kaip kintame ir kodėl. Kiekvienas žiūrovas kviečiamas rasti šioje vizualioje ženklų sistemoje savo ženklus. Mintyse perkratau savo vartojamus keiksmažodžius, pamąstau, ar man patinka mane veikiantys (-ios)... Ir staiga suprantu, kad Dalios užfiksuotas kaktusas jau prarado savo biologinį nekaltumą, nes jame atpažinau naują rūšį – daugiafalią kaktusą (taip dailės mokyklose užfiksuotus menininkės A. Kisarauskaitės kaktusus pavadino menotyrininkė E. Grigoravičienė). Žinoma, nieko čia blogo – patyrinėjusi kaktusų gentis aptikau, kad ir biologai yra veikiami vaizduotės arba įvairių teorijų, kurios aprašo vaizduotės padarinius – štai *Gymnocalycium* kaktusai lietuviškai vadinami nuoguliais, *Tephrocactus* – gauruliais, yra dar ir standuliai, kuoleniai, bruktuviai... Norėčiau ant palangės užauginti tokią prasmingą augalų kolekciją! Bet ar leis man tai padaryti už nugaros Stovintis?

Dalios darbas įkvėpė pasidomėti feministinėmis teorijomis atidžiau, nei kažkada man tai buvo aktualu. Tiksliau – prisiminti iš naujo, jau iš šiandienos rakurso. Nudžiugau aptikusi Valerie Solanas, pagarsėjusio manifesto ir pagarsėjusių istorijų autorės, ranka pažymėtą savo manifesto leidimą, įprasta tvarka užsisakytą bibliotekoje. Istoriją apie šią knygą pasakoja *New York Times*. „Melas!“ – komentuoja V. Solanas savo knygos puslapyje, o apibrėžusi pavadinimą „SCUM“ komentuoja: „Niekada, niekada!“^[1] Ar tai nereiškia, kad įtakos mus persekioja visur – net ir tada, kai esame visiškai vieni? Kiek vertos mūsų pačių sau patiems daromos įtakos?

[1] James Barron, „Warhol’s Assailant Left Another Mark, on a Library Book“, in: *The New York Times*, February 22, 2012, <http://cityroom.blogs.nytimes.com/2012/02/22/warhols-assailant-left-another-mark-on-a-library-book/>
<http://cityroom.blogs.nytimes.com/2012/02/22/warhols-assailant-left-another-mark-on-a-library-book/>.